SIAŬBIT THE SOWER

Vialika-Litoŭski (Biełaruski) dvumiesiačnik

The Great-Litvanian (Whiteruthenian) bimonthly

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U. S. A.

Časapis Katalicka-Hramadzki

1966, vierasień-kastryčnik No. 52 (h. 9) September-October, 1966

ŚVIATY PIOTRA HAŁAVOJ VIDOMAJ EKKLEZII

"I ja tabie kažu, što ty jość Piotr (skała), i na hetaj skale zbuduju ekkleziju maju i bramy piekła nie pieramohuć jaje. I tabie dam klučy vaładarstva niabiesnaha i što tolki źviažaš na ziamli, budzie źviazana i u niebie, a što raźviažaš na ziamli, budzie raźviazana i u niebie" (Mat. 16, 18-19).

Śviaty Piotra najvyšejšym pastyram. "Pasi baranki maje" (Joan 21, 15); "Pasi jahniata maje" (Joan 21, 16); "Pasi aviečki maje" (Joan 21, 19).

CHRYSTOS UVA MNIE

Jon Logos—Słova, Božaja Asoba,
Što Pramudraściaj svajoju śviet uvieś
Naładziŭ tak, kab ŭ im była svaboda,
Dy śviataść, ščaście, žyćcia dobry los.

Śviet hety cely zasnavaŭ Jon mudra:
Adna istota słužyć uściaž druhoj—
Raścinie hrunt, a čałavieku ščodra
Śviet cely słužyć ŭsim, jak jość, saboj.

Jamu i sonca śviecić dniom, a nočču
Sam bledny miesiac siarod množstva zor,
Što perłami zijajuć jamu ŭ vočy
Dy ljuć svajo śviatło zdalok ŭ prastor.

Jamu i kraski polnyja dy traŭki...
Ŭśmichajucca dy radaści niasuć
Tak šmat paśla zimoj zastanoŭki;
Jamu-ž i lasy i bary šumiać, huduć.

I ptuški piesieńki piajuć suhučna
U padniabieśsiu sinia-hałubym,
A ryby i rybki pławajuć cichutka
U śviecie j carstvie vadzianym;

Jamu niasieć vialikuju ŭspamohu
Usiakaja žyvioła na ziamli;
I biez jaje jamu i žyć nia ŭ zmohu;
Jon źviazan ź joju, byccam svajaki.

Pryroda ŭsia dy čysta ŭsio ŭ pryrodzie
Nam ščyra, vierna słužyć ŭ kažny raz;
I heta ŭsio pa Božym tut zahadzie,
Bo lubić Boh biaźmiežna hrešnych nas.

I cud nad cudami vielij ŭ hetym,
Što staŭsia čałaviekam Božy Syn;
I Bohačałaviek jość našym bratam,
Nia tolki Spasam tych u nas śviatyń.

Jakich zavie Śviaty Apostał Paval
Śviatoha Ducha chramam, dzie usio
Pavinna być śviatym, bo łask udostal
Tam Božych dziela śviataści žyćcia.

Adno nam treba padlahać Ich čynu,
Jaki viadzie uvyś pa-nad ziamlu
I čynić ŭsiaku trudnuju časinu
Šmat lohkaj, miłaj, by ŭ samym Raju.

Ci-ž stanim narakać na los ciažki svoj,
Kali my bačym na Kryžy Chrysta
Dziela lubovi k nam? Ci-ž ŭžo kryž moj
Nia stanieć tut siarod majho žyćcia

Žyvym-ža adbićciom Chrysta lubovi
Biaźmiežnaj k nam? I toj zusim nia vart
Chrysta lubovi,chto nia jość hatovy
Nasić ŭ dušy toj chryścijanski hart,

Jaki niasie jaho u kraj vyššyniaŭ
Śviatych žyćcia dy ščylnaj łučnaści
Z Chrystom iz šerych tut ziamnych dalinaŭ,
Dzie mučanaja siarod štodziennaści...

Dzie jość Chrystos, tam jość i Boh —
Tvarec, Pravid, Vialiki Spas,
Jaki ŭvajšoŭ praz naš paroh
I na Kryžy pamior za nas.

Jon-ža, jak Bohačałaviek,
Jość naš najlepšy brat i druh —
Praz ludzkaść našu k Sabie naviek
Pryniaŭ nas... ŭsich ŭ Svoj Božy
Kruh!

I my žyviom u Im Samym...
I ruchi ŭsie vykonvajem
U Im, jak Bohu, ŭściaž Adnym,
Choć mo' Jaho i nie paznajom!

A Jon łaskava, jak ŭsiahdy,
Havora nam: žyćcio-ž Ja Sam,
I Praŭda i šlach śviaty tudy,
Dzie radaść viečna i ščaście vam...

Chadziecie, ludzi, vy, ka Mnie!

Ja čynam Božym pamahu
Vam ŭsim... Znajdziecie vy sabie
Ŭva Mnie žyćcia moc, jak maha.

Chrystos zaŭsiody z nami, ŭ nas—
Išci, šukać Jaho nia treba!
Pryznać tre', što Jon — Boh i Spas
U samych nas bolš, čym my ŭ
sabie.

Palubim my Jaho usiej dušoj
I budziem my Jaho ŭściaž słavić
Usim tym, što jość cnotaj załatoj,
Kab nas samych i lud naš zbavić.

A. Ioan Tarasevič

---

*NAVUKA * PROPAVIEDŹ*

Ty stvoran nie dla śmierci —
złybiady,
A dla žyćcia ŭ suśviecie ščaścia,
Dzie ŭsio idzie, svaje kładzie ślady
K tamu, kab ty puci dziaržaŭsia

Dy nie zahinuŭ na šlachoch žyćcia
Vialikich, poŭnych sił varožych,
Jakija chodziać tam dla zdabyćcia
Achviaraŭ mnostva čałaviečych,

Kab imi kiravać dy vaładać
Suproć śviatych Zakonaŭ Božych—
Kab Mołachu-Mamonie ich addać
Dy znoŭ nabrać achviar im
śviežych...

I tak zaŭsiody, ŭsiudy, biez kanca
Pahaniać, niščać śviet toj cely,
Dzie jość Zakon Pramudraho
Tvarca,
Kab ŭsie luboŭ ŭzajemna mieli.

Dy tak čynili, jak Zakon taki
Zaŭsiody, ŭsiudy vymahaje:

Kab čysta ŭsie paradak toj śviaty
Niaśli ŭ žyćcio svajo ludzkoje;

Kab ŭ kažnym čałavieku bačyli
Abraz žyvy Śviaciejšaj Trojcy
Dy ŭ im pakorna, ščyra słavili
Tajnicaŭ Božych vodhuk tvorčy:

Ŭsio toje, što Pramudraść Boža
ŭ im
Svajoju Siłaju Biaźmiernaj
Stvaryła pa-nad hetym śvietam
ŭsim —
Jahony rozum z volnaj volaj!

Dy dla taho, kab hety čałaviek
Jamu padobny byŭ Samomu
Ŭ žyćci svaim dy čynach ŭsich
naviek —
Kab bohu nie słužyŭ čužomu!

Kab jon šukaŭ pramudraści
śviatych
Usiudy — na ziamli, na niebie,
Siarod istotaŭ-tvoraŭ darahich
Tamu, chto bačyć cud na hlebie

U bujnych, pyšnych žyta kałasoch,
Nia mienš, jak ŭ bulbie na
zahonach;
Abo ŭ tych ŭ niebie čaradoch,
Što nočču śvieciać — ŭ jasnych
zorach!

Viadoma-ž, ŭsiudy u pryrodzie toj,
By ŭ klaštary jakim zamkniony
Tajnicaŭ praŭdy Mudraści
śviatoj...
I buduć ščyra adamkniony

Pramudraściu Pradviečnaj Samoj
Tamu, chto ich šukaje dobra —
Nie z-za cikavaści svajej pustoj,
A jak asoba vumna, mudra.

Pryroda — Kniha Mudraści
śviatych,
Vialikich, dzie usio pisana tak,
Što chto čytaje dy umieła ich,
Jak vymahaje sam paradak,

Toj bolš dy bolš praz tvory
paznaje
Praŭdzivaha Tvarca Samoha...
I słavu-chvału ščyra addaje
Jamu sam i ad stvareńnia usiaho...

Unikaje ŭ tajny Božyja jon
hłybiej
I bačyć tam luboŭ, pramudraść...
A šče za imi, šmat užo dalej...
Zusim nad imi: Božu Istaść!

Žadańnie paŭstaje paznać hłubiej,
dalej
Istotu Tuju... Dy nia moža!
Ŭhladajecca vakoł siabie šyrej...
A trudnaściaŭ nijak nia zmoža...

Biazsilny čałaviečy rozum tut...
Tamu z malitvaju na vusnach
Dy ŭ sercy svaim jon imknie ŭ toj
kut
Śviaty, dzie viera Boža jość šlach

K vialikim nadpryrodnym Tajnam
tym,
Što tolki na Ułońnie Trojcy,
U Ajcu i Synu i Duchu Adnym
Śviatym,
Uściaž biaźmiežna žyvatvorčy...

I tut praz Słova Boža bačyć ŭsio—
Pradviečny Praŭdy niavysłoŭny...
I što pamiž ludźmi źjavilisia
Dla ich usich lubovi poŭny.

Cieraz Ajca Tvarca Adviečnaho,
Praz Syna ŭsiaho śvietu Spasa,
Praz Ducha Aśviaciciela ŭsiaho,
Što ŭ ciemry błudzić, hinie masaj!

I chilić hałavu tut čałaviek
Prad Boham, poŭny radaści toj,
Z jakoju čynić jon na cełу viek
Achviaru iz siabie šmat—śviatoj.

I hetak jon praz śviataść ščyruju
Zakon lubovi vypaŭniaje...
Dy cieraz złučnaść z Boham miłuju
Svaju jon vielič vyjaŭlaje.

A. Ioan Tarasevič

***

Iz Jamajki. Spadarstva Bartuli dačakalisia naślednika. Nazvali jaho: Franciš — Anton. Redaktar "Siaŭbita" vinšuje Spadarstva i žadaje Naśledniku zdaroŭja i vyraści na dobraha narodnaha pracaŭnika.

//

Śviet stajaŭ prad joju dy kazaŭ
joj:
Ty bahata, piekna dy kniažna —
Usio ty možaš mieci dy zakon svoj
Dziela ŭsiakaho tvajho dabra.

Maładaja-ž tut duša skazała:
"Usio, što maju ci ja mieć mahu,
Nie majo dabro — ŭsio atrymała
Ja ad Boha i addam Jamu.

Miesiac jasny, što nam śviecić ŭ
nočy,
Sonca, što ŭsie cudy čynić ŭ dzień:
Śviecić, hreje, daje siły tvorčy
Usiamu na śviecie biez admien —

Heta ŭsio ja achviaruju Bohu
Praz luboŭ śviatuju da Jaho,
Što chaču ja mieć u pieramohu
Nad prynadaj śvietu usiaho.

Apranu ja ŭ dumki šmat—śviatyja
Sonca, miesiac dy pryrodu ŭsiu,
Kab byli jany tam jak žyvyja,
Dy im dam tady luboŭ maju —

Chaj niasie jana ich ŭsich da Boha
Dy Jaho ŭsiak sławić pieśniaju
Šmat-śviatoju, jak Tvarca
śviatoha,
Dla ŭsich ź luboŭju viečnaju.

Jany sami nie ŭźlaciać da Boha,
Bo niama ŭ ich voli, rozumu;
Im ad čałavieka tut samoha
Treba mieć ich na chvału Jamu!

Budu pieć ja pieśniu šmat-śviatuju
Ab Pramudraści Jaho, Lubovi,
Byccam jany pieli pieśń takuju —
Byccam sami tut byli ludźmi.

Budu šmat lubić ja tvory Božy:
Stanu ŭściaž luboŭju šmat-śviatoju
Achinać ich byccam kvietki ružy
Dy ŭznasicca k Bohu ŭsioj dušoj.

Moj pasad kniažny, karonu, skarby
Achviaruju Bohu ŭsiej dušoj,
Biaz nijakaj ŭ sercy maim žalby—
Sam Jon budzie radaściej majoj.

Pakidaju ŭsio, što darahoje
Vielmi mnie: baćkoŭ, radniu usiu;
By žyćcio zusim užo druhoje
Vybiraju na budučyniu.

U manastyr pajdu ja z radaściaju
Dy zusim addamsia ja Chrystusu;
Stanu ja słužyć tam z lubaściaju
Tolki Božamu Uładaru.

Stanu hetak ja lubić narod moj
U Chryście, z Chrystom i dla
Chrysta;
Dy usich ludziej jak rodny rod
svoj...
Tak lubić ja budu biez kanca!

Hołas šmat-tajemny ŭraz — pačuła
Eŭfrasińnia u dušy svajoj:
"Ŭ manastyr, jak ty sama rašyła,
Uraz idzi słužyć mnie ŭsioj dušoj.

Pamahać tabie usiakim čynam
Budu Ja ŭ ciarpieńniach dy
trudoch,
Što ŭžo stanuć nieadłučnym losam
Tvaim u klaštornych tam muroch...

U tabie Ja budu z Ducham Maim,
Kab žyćcio tvajo rakoj ciakło...
Siarod śviataści z šyrokim
ŭzdojmam
Vody žyvatvorčy łask niasło!

I pajšła u manastyr Pradsłava —
Eŭfrasińnia, poŭna viery i lubovi,
Jak pačuła ź Nieba hety słovy

U svajoj ŭžo šmat-śviatoj dušy,

Choć baćki, radnia ŭsia nie
chacieli,
Kab dačka-kniažna u manastyr,
By na śmierć, takija dumki mieli,
Jšła, by hnaŭ jaje žyćcia ciažar.

Novaje zusim žyćcio Pradsłava
Eŭfrasińnia, tut-ža pačała:
Manastyr joj staŭsia nie abłava
Na dušu, a krepaść prociŭ zła,

Što sam satana, śviet dy cieła
Siejuć, tvorać prociŭ nas ludziej;
Tut duša jaje uraz ŭźlacieła
Uvyś da Boha dla śviatych padziej.

Dla malitvy biazupynnaj serca
Dy dušy, istotaj ŭsiej svajej,
Kab pajšła śviataja jejna praca
Iz krynic natchnieńnia praz jaje.

I žyła adhetul Eŭfrasińnia
Tolki dziela Boha dy ludziej;
Dla ludziej śviatoha adradžeńnia,
Kab žyli jany ŭ Chryście.

Pradusim aśvietu chryścijansku
Ŭściaž šyryła, dzie mahła jana;
Asabliva masu biełarusku
Aśviacić žadała, jak maha.

Dyk sabrała mnoha pierapiščyc
Kab śpisali mudraść knižnuju;
Tak jana rašyła ciemru źniščyć
U dušach ludzkich nieprahladnuju.

Što śpisali, ludziam ŭraz pasłali,
Kab čytali słovy Mudraści,
Što Praroki i Sam Chrystos davali
Dy dajuć dla ciomnaj ludzkaści.

Pracy šmat było, ruk tvorčych
mała
Zasnavała novy manastyr
Eŭfrasińnia... Hetak sił nabrała
Śviežych dziela bolšaj pracy ŭšyr!

Adnačasna ŭsio hareła serca
Jejna toj luboŭju da Chrysta,
Što znajšci nia moža sabie miesca,
Pakul nie spačnie u svajho Tvarca.

Usia stamiłasia ad postu, pracaŭ
Mnohich, abaviazkaŭ šmat druhich
Eŭfrasińnia z kniažackich
pałacaŭ...
A ilhot nia brała nijakich!

Bolš šče haravała-pracavała
Dziela śviataści žyćcia svajho
Dzie Chrystos dla našaha
Zbaŭleńnia
Žyŭ, ciarpieŭ, umior, zvyciažyŭ
śmierć.

Dyk pajechała ŭ ziamlu śviatuju,
Jak ubohaja pałomnica;
Šmat trudoŭ praz padarož takuju
Paniasła jana, harotnica!

Usie-ž trudy achviaravała Bohu,
Jak pakutu za hrachi ludziej;
Ludziam na duchoŭnu dapamohu
Siarod trudnych mknieńniaŭ ich
padziej.

Staŭšy na ziamlu śviatuju žadała
Tolki być z Chrystom... na vieki ź
Im!
I ŭ sercy svaim mo' zhadała,
Što na śviecie budzie ŭžo druhim.

Vielmi chutka da adjezdu ŭ kraj
svoj...
Dyk šče bolš jana maliłasia...
Dy šče bolš usioj istotaj svajoj
Praz luboŭ k Chrystu imknułasia!

Płakała, liła haračyja ślozy,
Što ciarpieŭ tak šmat za nas
Chrystos
I pamior za ŭsich siarod abrazy

Na Kryžy, za svoj by ŭłasny los;

Što Jamu niaŭdziačny hetak ludzi
Za luboŭ Jaho biazmiežnu k im —
Što ciažkich hrachoŭ ich poŭny
hrudzi,
Dy z adnych hrudziej iduć k
druhim...

U Chrysta prasiła prabačeńnia
Za hrachi, prastupki ŭsich ludziej;
Kab hrachoŭ było im adpuščeńnie,
Kab nie mknuliś u viečnaść biez
nadziej!

Eŭfrasińnia naša darahaja
Na śviatoj Ziamielcy pamierła —
U Palestynie, dzie jana śviataja
Bolš šče śviataści sabie znajšła.

Siońnia słavim my jaje śviatuju,
Eŭfrasińniu našu Połacku,
Jak Patronku ŭsich nas
darahuju —
Biełarusi ŭsiej Zastupnicu.

A. Ioan Tarasevič

//

X. Praf. Dr. J. TARASEVIČ

Biełarusy u śviatle praŭdy

IV

Zusim zdalisia my na apieku nad nami i turboty pra nas čužych narodaŭ. Dyk što pasiejeli, toje i žniom ciapier. Nas tak ačmucili čužyncy, što my ad praŭdy adkazyvajemsia: siabie samych vyrakajemsia. Dalej nas tak ačmucili, što my nie adrožnivajem Kaścioła Chrystusovaha, ad kaścioła narodnaha, dzie palityka ihraje hałoŭnuju rol. Dziela čaho my idziom i u polskija niezaležniki i u rasiejskija balšaviki — heta nadta jarka pakazyvajecca tut u Amerycy.

Histryčnyja abstaviny stvaryli nam taki žudasny stan žyćcia i u śviecie sacyjalna-palityčnym i u śviecie relihijnym.

Ale nastała para praŭdu zdabyć i praŭdaj žyć! Ale jak? Jakim sposabam? Skul pačać? Spytajucca ludzi našy.

Pačać treba, jak užo my uspomnili, ad prykładu Paŭlinčynaha: značycca, adkinuć tyja varožyja siły, jakija stajać pieraškodaj nam da Praŭdy, da zhodnaści z našym Uzoram u rozumie Božym i vykarystać svaje ułasnyja siły.

Jość siła u biełaruskaj dušy, jakoj my sami nie paznajom jašče, ale jakuju dobra znajuć čužyja ludzi. Dzielahetaha jany viaduć miž sabcju zaŭzatuju baraćbu za jaje, a my astajomsia u ich rukach niavolnikami. Škiruj henu siłu na pravilny šlach u imknieńniach da našaha Uzoru i nijakaja pieraškoda nia vytryvaječ pierad joj i jana usiakaje spraciŭleńie złomić i źniščyć.

Dyk paznać nam treba henu svaju siłu, mahutnaść, paznać jaje treba u śvatle praŭdy; značycca,

u śviatle zhodnaści z mahutnym, pryhožym, viečnym Uzoram. A sposaby da hetaj vialikaj viedy buduć tyja hazety, tyja časopisi, taja litaratura, u jakoj sapraŭdnaja i pravilnaja luboŭ k svajmu narodu bruicca: luboŭ, pastaŭlena na lubovi k Bohu i bližniamu.

Pieršyje-ž miejscy siarod tych narodnych nośbitaŭ i lubovi dziaržać chryścijanskija časopisi, metaj jakich jošć nia tolki nam adkryć našy narodnyja siły, ale ich uzmacavać, udaskanalić praz Kaścioł śviaty, praz vieru Chrystovu, adnym słovam, metaj jaje jošć daviaści biełaruski narod da sapraŭdnaj, da susim adpaviednaj zhodnaści z svaim Božym Uzoram i u śviecie pryrodnym i u śviecie nadpryrodnym.

Dyk nie pavinna być biełaruskaj katalickaj siamiejki, hdzieb katalickaja časapiś nie znachodziła pačesnaha miejsca.

Jany niasuć nam praŭdu čyściusieńkuju: jany adzinaj krynicaj, skul słova Evanelii, słova navuki Chrystovaj pływieć k nam u našaj pryhožaj, nam zrazumiełaj, biełaruskaj movie; jany adzinaj krynicaj, hdzie ty paznaješ, što Praŭda Božaja ubirajecca i u našu movu, choć mahutnyja hetaha śvietu praśledujuć jaje, nie dapuskajuć u śviatyni Božaj; jany adzinaja krynicy, hdzie ty paznaješ, što i z nami Boh; dyk u ich ty vylješ prad im ślozy svajho hora, biedy, svabodna addychnieš, atrymaješ słova paciechi, nabiareš novych sił da žyćcia, da zmahańnia sa złom dy paznaješ dobra samoha siabie...

Praŭdziva chryścijanskija časopisy viaduć nas da Chrysta i da Jahonaj viery śviatoj, kličačy da hetaha takža i našych bratoŭ pravasłaŭnych. I voś tut biełaruski narod pavinien dobra padumać, čamu jon padzieleny i chto jaho padzialiŭ na "polski kaścioł" i "ruskuju carkvu". Kali my heta pytańnie praktyčna raźviažam i jahony sens zrazumiejem, dyk tady my užo mahutny biełaruska-chryścijanski narod zhodny z Božym Uzoram...

Niama i nia moža być viery polskaj, ani ruskaj, ani biełaruskaj. Ale jošć tolki viera suśvietnaja, viera katalickaja: taja, jakuju Chrystos prynios nam z nieba i svaimi mukami i śmierciaj na kryžy uzmacavaŭ u dušach chryścijan; zrabiŭ jaje niepadzielnaj u svaim śv. Kaściele pad vidomym kiraŭnictvam svajho apostała Piatra i jahonych nastupnikaŭ.

Adzinaj, niepadzielnaj — viera Chrystova z Palestyny, rodnaha kraju Boha-Čałavieka (choć uvieś śviet jošć jahonym stvareńniem), z Palestyny, hdzie Syn Božy učałaviečyŭsia, pryjšoŭ na śviet, žyŭ, pracavaŭ, vučyŭ Praŭdy niepamylnaj, ciarpieŭ i pamior za nas, ureście uvaskros, z Palestyny, henaha Božaha kraju, viera śviataja adzinaj, niepadzielnaj raspaŭsiudziłasia pa usim, u tyja časy, znanym śviecie. Apostoły, viernyja zahadu svajho Božaha vučyciela: "Idziecie navučajcie usie narody", chutka razniaśli ziernie Božaj Praŭdy pa usiej ziamli. Śviaty-ž Piatro zasna-

vaŭ katedru Chryścijanstva u Rymie i adtul pačaŭ kiravać im na usim śviecie.

Rymskija cezary padsačyli niezabaŭna, što chryścijanstva — heta mahutnaść, dyk pačali prasledavać, niščyć jaho, stali bajacca za svaich narodnych bahoŭ i za svajo władarstva, jakoha u sapraŭdnaści viera śviataja nia pryšła niščyć, ale aśviacić, dy adradzić.

Paliłasia chryścijanskaja niavinnaja kroŭ i rakoj liłasia u praciahu bolš, jak dvuch z pałavinaj stalećciaŭ, zdavałasia časami, što voś užo chryścijanstva niama, što voś jano užo kanaječ, apoški žyćcia addaječ...

I radavalisia cezary piakielnaj radaściaj... Ale naprasna była ich radaść: chryścijanstva praćvitała, umacoŭvałasia pa norach padziemnych, pa lochach i puščach.

Umarylisia urešcie cezary zmahacca z tej mahutnaj siłaj i cezar Kanstanty Vialiki u 313 h. daŭ poŭnuju svabodu chryścijanstvu.

Bujnym žyćciom papłyło ciapier chryścijanstva i abniało u svaju siłu uvieś Uschod i Zachod. Julijan Apostata pačaŭ sapraciŭlacca jamu, ale sam zahinuŭ...

Kroŭ-ža śviatych mučanikaŭ nie nadarma liłasia, — jana hrunt pad chryścijanstva pryhataŭlała... Uva unutrannym žyćci chryścijanstva byli ad času da času zamieški: pryčyniali ich ludzi, jakim chaciełasia zdabyć słavu i mahutnaść! Kaścioł adnak lohańka raspraŭlaŭsia z pryčyńnikami zła i dalej ros, umacoŭvaŭsia, praćvitaŭ.

Urešcie zamieški vialikija vytvarylisia na Uschodzie, u Kanstantynopali, stalicy Uschodu. Tam ambitnyja patryjarchi, dalej dbałyja ab mahutnaść Hrecyi, jak ab dabro i mahutnaść viery Chrystovaj, pačali pracavać, kab pierš stać naraŭnie z Papaj Rymskim, a paśla užo latucieć i ab uładzie viarchoŭnaj: kali Kanstantynopal staŭsia stalicaj vialikaj imperyi rymskaj, dyk čamu-ž nia moža być jon i stalicaj chryścijanstva.

Adnym słovam, išła padhatoŭka da ździejśnieńnia henych latucieńniaŭ. Urešcie Focij u druhoj pałovie dzieviataha stalećcia udaryŭ pa Rymie; abo lepš kažučy, sam pa sabie i pa Vizantyjskaj Carkvie, bo staŭšysia patryarcham niapraŭnym sposabam, jon pajšoŭ nia tolki suproć kanonaŭ carkoŭnych, ale urešcie nanios strašnuju ranu uschodniaj Carkvie, adryvajučy jaje ad Hałavy ustanoŭlenaj samym Chrystom, inakš kažučy, — i sam pajšoŭ na pahibiel i Carkvu tudy pavioŭ za saboju: chto pazbudzicca hałavy, tamu nia tolki udar, ale śmierć...

Na hety adnak raz zhoda pamiž Uchodam i Zachodam niejak utvaryłasia. Ale paźniej, u adzinaccatym stalećci, patryjarch Michał Kerulary adnaviŭ schizmu, pačatuju u dziaviatym stalećci i akančalna adarvaŭ uschodniuju Carkvu ad Rymu.

Ad 1054 h. i až da našych časaŭ uschodniaja Carkva pieražyvała ad svajej ułasnaj, duchovaj ułady — Hałavy, joj zaŭładali karali, cary, słovam mahutnyja hetaha śvietu.

Niejkim cudam zachavała jana

vieru śviatuju i zachavaje jaje až da lepšych časaŭ, kali znoŭ pačnie žyć i krasavać poŭnaściu narmalnaha, nadpryrodnaha žyćcia pad kiraŭnictvam śviatoha Ajca. Dziela hetaj mety, zachavaŭ tam Duch Śviaty vieru śviatuju suprać voli złych ludziej; dziela hetaj mety šče tvoryć jon tam cudy...

(Budzie dalej)

The House of Representatives

The House met at 12 o'clock noon. — Reverend Father Michael Urbanowich, Marianapolis Preparatory School, Thomson, Conn., offered the following prayer:

Let us pray in the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Spirit.

Almighty God, the Lord and Ruler of all nations, to-day in this glorious House of Representatives of the United States of America we glorify The United States of America, we glorify Thee on behalf of the people who, led by Thy pravidential hand, came to this country from Byelorussia.

We thank Thee for the blessings Thou hast bestowed upon America.

Bless, O Lord, our President, our Speaker, our legislators, our clergy, and the Armed Forces of this land of freedom.

Bless the freedom — loving people of Byelorussia who 48 years ago on March 25 1918, proclaimed the independence of their Byelorussian Democratic Republic. Freedom and democracy were short-lived in Byelorussia, because the Red army drove them out. Still, the Byelorussian people never lost their hopes for national independence and each year commemorate proclamation of independence — the historic March 25.

As we once more commemorate Byelorussian Independence Day here in these glorious United States, we pray Thee, O loving Father, to give the entire Byelorussian people spiritual strength to resist godless communism and preserve their ideals of liberty. Look down with favor, O Lord, upon Thy children who cry out to Thee in anguish for their deliverance.

We humbly beg Thee to grant that they may soon see the dawn of a better day, when together with all free men they might live in peace and prosperity, worshiping Thee, their only true God and Redeemer, with dignity and honor. Amen.

//

The Journal. The Journal of the proceedings of Thursday, March 3. 1966,*was read and approved.*

NOVAJE IMIGRACYJNAJE PRAVO

Tyje, katoryje čakajuć na vyjezd u U.S.A., cikaviacca, čamu tak doŭha treba čakać na vyjezd u Ameryku. Voś niekatoryje dla ich vyjaśnieńni:

1. Treba viedać, što u U.S.A. jość bolej 3-ch miljonaŭ biezrabotnych. Miž imi šmat hultajoŭ. Urad dajeć im na pražyćcio. Choć heta zapamoha z hledzišča na amerykanskije varunki nia vielmi šmat, ale z hoładu nie pamirajuć. Kab urad krychu uziaŭsia da ich pa dyktatarskamu, to było-b ich šmat mieniej. U niekatorych fabrykach specyjalistyje pracujuć pa 16 hadzinaŭ udzień. A šmat biezrabotnych nia chočuć specyjalnaści navučycca. A nie specyjalistych takije fabryki nie prymajuć. Ahułam na ich vydajucca vialikija sumy dalaraŭ. Voś dziela čaho niekvalifikavanych U.S.A. nie patrebuje.

2. Piarviej było vydanaje pravo, "Pryniać iz kažnaj dziaržavy ustanoŭleny lik". Adny mahli bolej vysłać, druhije mieniej. Ciapier hety sposab adkinieny, a uviedzieny novy. Pavodle novaho ustanoŭlena upuščać u U.S.A. štohod 170,000. Ale ź nijakaj dziaržavy nia chočuć upuścić bolej 20,000 asobaŭ. Pry hetym 120,000 mohuć pryjechać z Kanady dy z dziaržavaŭ paŭdzionnaj Ameryki. Značyć iz inšych krainaŭ tolki 70,000. Da hetaha liku nie daličajucca: Rodzičy, žonki, muž i ich dzieci da 21-ho hodu. Ale lik 170,000 padzielany na katahoryi:

1. Da 34,000 vizaŭ (20 pracentaŭ) majuć pravo niežanatyje syny, dočki (bolej 21-ho hodu) amerykanskich hramadzianaŭ. Nialetnije dzieci da 21-ho hodu nie padlehajuć ahraničeńniu.

2. Da 34,000 vizaŭ (20 pracentaŭ) upraŭnieny mužy, žonki i nialetnije dzieci rezydentaŭ, nie hraždanaŭ U.S.A., ale majučych pravo stałaho prabyvańnia u U.S.A.

3. Da 17,000 vizaŭ (20 pracentaŭ) dla specyjalnych specyjalistych dy znanych asobaŭ navuki i štuki. Takaja hrupa ludziej (prafesyjanalnyje specyjaliści, navukoŭcy i artystyje) mohuć samyje zvaročyvacca u kansulaty, prosiačy vizaŭ. Jany nie patrabujuć harantyi pracy u U.S.A., ani sponsora. Chacia jany i padpisvajuć formulary E.S.575 u spravie pracy, adnak amerykanski konsulat sam starajecca dla ich ab paćvierdžańni (clearance u Departamencie Pracy u U.S.A.).

4. Da 17,000 (10 pracentaŭ) majuć pravo žanatyje syny i zamužnija dočki amerykanskich hramadzianaŭ.

5. Da 40,000 vizaŭ (24 pracenty) majuć pravo braty i siostry amerykanskich hramadzianaŭ.

6. Da 17,000 vizaŭ (10 pracentaŭ buduć upraŭnieny kvalifikavanyje, abo i zvyčajnyje rabotniki, kali zaistnuja patreba na takich rabotnikaŭ u U.S.A. Dla takich hrupaŭ asobaŭ imigracyja jość vielmi utrudnianaja. Treba znaj-

ści pracadaŭcu u U.S.A., katory zhary zapeŭnić stałuju pracu dla kandydata na pryjezd. (formular I.140). Dalejšaja ciažkaść, što Departament Pracy u U.S.A. musić śćvierdzić (clearance), što da takoha rodu pracy nie chapaje rabotnikaŭ u U.S.A. Hetaja hrupa kandydataŭ musić mieć sponsora. Praktyčna ady fabryčnyje rabotniki, abo rallejnyje, pakulšto buduć vykliučanyje z imihracyi da U.S.A., bo u hetaj hrupie jość 3 miljony biezrabotnych. Peŭnyje palahčeńni buduć mieć žančyny da chatniej pracy (maids cooks), katorych nie chapaje u U.S.A.

7. Da 10,000 vizaŭ (6 pracentaŭ) upraŭnieny uciekačy, katoryje uciakli iz svajho kraju dziela palityčnaho, abo religijnaho prasledavańnia) naprykład iz kraju, u katorym panuje komunizm). Takim uciekačom dajecca azyl u U.S.A. na 2 hady, a u hetym časie Imigracyjnaje Biuro zadecyduje, ci taki uciekač može astacca u U.S.A. Jany musiać mieć sponsora.

Treba dadać i toje, što novaja ustava nałažyła na Imigracyjnuju Uładu akty usich prybyŭšych u U.S.A. pierad 1958-m hodam. Hetaja Ułada maja pravo adsyłać u krainy pachodžańnia tych asobaŭ, katoryja dapuścilisia złačynstva, abo zachoŭvalisia niemaralna.

Imigranty 1, 2, 4, i 5 hrupaŭ nie patrebujuć gvarancyi u U.S.A.

Jamaica. 4. 7. 1966 h. u vieku 90 hadoŭ pamierła Aleksandra Połonievič. Naboženstvy u domie pahrabovym, śviatyni śv. Stanisłava u New Yorku i mohiłkach u Soutr River adpraŭlaŭ a. Francis Cherniawski. — Redaktar "Siaŭbita" pierasyłaje svajo spačućcio synom: Hipolitu i Władysłavu dy kreŭnym.

SUŚVIETY ROZNYJA

Adkul suśviety? Adkul sam
čałaviek?
Pytańnie heta vielmi važna:
Zaležyć ad jaho, jaki my viek
Žyćciom budujem pieravažna.

Marksizm havora: Niama Tvarca!
Materyja ŭsiamu pačatak!
I treba tolki Marksa-mudraca
Dla tajny hetaj u dadatak!

Vynik jaki? Sam Marks, Lenin,
Stalin,
I šmat druhich bahami staliś,
Kali jany usie, ŭsie, jak adzin,
Ad Viečnych Praŭdaŭ adkazaliś.

Dy znoŭ vynik jaki? Krainaŭ šmat
Ich vialikomić jak bahoŭ tych,
Što niby vočy im dali na śviet,
Dzie ciomien byŭ dahetul lud ich.

I hetak voś siarod biazbožnaści
Ludziej ŭžo masy niaźličony
Darohu torać k viečnaj propaści
Niby da rajskaje krainy!

Z druhoha-ž boku, boh-tvarec:
DALAR!
Ŭsiamu pačatak dy kaniec — Jon!

Jamu niasuć ŭsiu ludzkaść na aŭtar!
Dy razam dla suśvietu praklon!

Adzin suproć druhoha dva stajać
Suśviety, sulačy ŭsim ščaście:
Jaho toj pieršy praz marksizm niasieć!
Druhi-ž pachopami k bahaćciu.

Vajujuć miž saboju dva bahi:
Kapitalizmu boh z marksizmam!
Toj dobry nadta, hety-ž drań błahi!
Niadola-ž, hora, śmierć ŭsim ludziam!

Kudy iści? K kamu źviatacca treba im,
Kab vychad mieć iz pałažeńnia
Tak biazvychodnaho? My radzim ŭsim:
Uva Chryście šukać Spasieńnia!

A. Ioan Tarasevič

AB VITAMINACH.

Da hetaha času udałosia paznać bolej 20-ci vitaminaŭ. Čatyrnaccać, pasiarod ich, vyrablajuć u farmaceŭtyčnych fabrykach. Mižnarodnaja, aktualna abaviazvajučaja tablica vitaminaŭ,katoraja akreślivaja štodziennaje zapatrebavańnie arhanizmu, uvodzić piać abo siem vitaminaŭ: A, B1, B2, C, E, D.

Treba zapamiatavać, što vitaminy A, D i E, raspuščajucca u kłustaści, a vitaminy B i C raspuščajucca u vadzie. Treba źviarnuć uvahu, kali chočycca viedać, jakija vitaminy arhanizm može mahazynavać praz daŭžejšy čas (ułasna raspuščalnyja u kłustaści), a katoryja chutka prapuščajucca praz nerki (B i C). Bolšaść patrebnych arhanizmu vitaminaŭ vystupajuć u nastupnych charčovych srodkach: vantrobach, u śviežych fruktach i aharodninach, zialonych ziołkach, małaku i małočnych praduktach, aržanym chlebie, bulbie, u kažnym iz tych praduktaŭ — rečaisna — u inšaj kolkaści.

Na temu — jakije jošć zapatrabavańni arhanizmu — vučonyje nia majuć zhodnaho pohladu. Maskoŭskije vyznačajuć bolšyja dozy ad amerykanskich, ale vyšej ad anhielskich. Adno jošć peŭnym, što zapatrabavańnie na vitaminy u kažnaha čałaviek — inšaje. žančyny patrabujuć mieniej ad mužčynaŭ, chvoryje i žančyny u ciažarnaści bolej ad zdarovych, starejšyje inšuju kolkaść ad małodšych, toŭstyje — inšuju ad chudziejšych. Značnaje fizyčnaje abo psychičnaje abciažańnie pabolšyvaje zapatrabavańni vitaminaŭ.

Mima tych roźnicaŭ prymajecca, što peŭnaja siaredniaja daŭka nieabchodnaja kožnamu. Dakazana, što bolej ad pałaviny ludziej vitaminami nie dažyŭlanych. Praŭda, takija chvaroby, jak cynha abo beri — beri nie vystupajuć u cyvilizavanych krainach, adnak naziranyje paŭsiudna chłopaty iz zdaroŭjem u pastavie spraŭnaści, stomleńniaŭ viasnoj, źmienšańnie ustojlivaści suproć chvarobaŭ — heta ułasna skutkoŭnaść niedastatkovaści vitaminaŭ.

Čałaviek z niedachopami vitami-

naŭ nia jość chvory, ale nia čujecca dobra. Złožnyje pracesy, katoryje składajucca na spraŭnuju prahu arhanizmu, spatykajuć pieraškody, katorych pačatkami i žyrołami jość niedachop vitaminaŭ.

Najbolej niedachapaje nam vitaminaŭ C i B1. Vitamina C jość najbolej uražlivaja pasiarod usich vitaminaŭ. Nia piaranosić doŭhaho pierachoŭvyvańnia, vareńnia, śviatła. Niedabory jaje (hipovitaminoza), jak vykazali daśledy — dachodzić kala 90% u dziaciej i to navat u zamožnych krainach, jak Švajcaryja, ci bahatych u aharodninu, jak Rumunija. Vitamina B1 jość taksama uražlivaja na hatavańnie. Nia toje adnak jość ułasnaj pryčynaj niedachopu niekatorych vitaminaŭ u našym arhanizmie. Najbolej abciažvajuć nas pryvyčki charčavańnia. Vitamina B1 znajchodzicca u hrubym ziarniaci — u biełych piačyvach jaje blizu niama. — Našyje prodki, katoryje jeli ciomnyje chlaby, nie ciarpieli na niedachop vitaminy B1. Chto žyvicca u restaracyjach, musić viedać, što u pažyvach pryhatavanych "hurtoŭna" ani vitaminy C, ani vitaminy B1 nia majuć nijakich šansaŭ utrymacca, a hetym samym papaści na talerku i... u arhanizm spažyŭca. Niedachopy tych vitaminaŭ treba vyraŭnovyvać, jadučy u domu iz syroj aharodniny, spažyvajučy na viačeru ci śniedańnie čornaha chleba i, pryjmajučy łyžačku piŭnych draždžej.

Ci *pałykać tabletki*? Kali mahčyma — ahulna nie. A kali kaniečna — to tolki naturalnaho pachodžańnia. Arhanizmu nia jość abyjakava, atrymlivaje vitaminy u narmalnym, štodziennym pažyvie, ci u skrynačkach. Zdarajecca i tak, što pakładajučy tabletki vitaminavyja čujecca jak-by zvolnieny ad racyjanalnaho adžyŭlańnia. Pastylki najlapiej traktavać jak chutkuju dapamohu i prymać ich tady, kali mocna abciažany arhanizm (intansyŭnaść pracy, prastudžańnie i t.p.) patrabuje vitaminavaj padpory.

Ale i u tych vypadkach treba zachoŭvać vialikuju aściarožnaść. Vitaminy u niekatorych vypadkach mohuć być niebiaśpiečnymi Ahulnaje, jakoe stasujuć da vitaminaŭ "kali bolej, to lapiej" absalutna nia słušna. U padrobnaści vielmi škodnyja (hipervitaminoza) prazmiernyja daŭki vitaminavyja A i D, jakija hłaŭna adnosiacca da dziaciej, moładzi, pryjmajučych prazmiernyja daŭki pastylkaŭ, adnačasna tranu, padavanych praz kłapatlivych matak.

Vitmina A, pryjmanaja praz daŭžejšy čas u vialikich daŭkach, jość pryčynaj utraty apetytu i vahi, padražnieńnie, začyrvanieńnie i łuščeńnie skury. Dzieci, katoryje pryjmajuć zašmat vitaminy D, robiacca blednyje, zmučanyje, cierpiać na zabureńni u travieni, hublajuć vahu. Nadmier vitaminy D upłyvaje na adkłady vapna u krovanosnych načyńniach. Niekatoryja lekary na hetaj padstavie utrymlivajuć, što prad učasnaje zvapnieńnie žyłaŭ u darosłych, ale jašče maładych ludziej jość "pierakormlivańnie" u dziciačych hadoch vitaminaj D.

Pažyvy, katoryje stajać pierad nami na stale, majuć daloka mieniej vitaminaŭ, z katorych byli pryhatavanyja. Pry apraŭlańni, hatavańni, piačeńni, močańni, pałaskańni, pierachoŭvańni i adahravani — šmat tracicca vitaminaŭ.

Letam usie śviežyje i zialonyje dy uražlivyja na temperaturu i ciapło (małako, masło, śmietana) treba chavać u lodancy abo u chałodnych, ciomnych składach. Soki adrazu vypivać pa vyciśnieńniu, nie astaŭlać na śviatle.

ŠTO TREBA VIEDAĆ AB VITAMINACH?

Vitamina "A". — *Ułaścivaści*: Nakopivajecca u vantrobie (piečani). Pryniatyja u vialikaj likaści, pakryvaja niekalki dniovaje zapatrabavańnie. Prazmiernaja jość škodnaja.

Vyniki niedachopu. Uražlivaść na śviatło. Tak nazyvanaja "kurynaja ślapata", šorstka vysušanaja skura, krochkaść i vypadańnie vałasoŭ.

Krynica: tran, vantroba, žaŭtok, masło, śmiatana, kłustyje vary, poŭnaje małako. *Dziennaje zapatrebavańnie pakryvajecca*: 1½ uncyja cialaciny, abo 4 jajki, abo 4 kvarty małaka, abo 7 uncyj masła, abo vialikaja porcyja śviežaj piatruški, abo 3 uncyi papryki, abo iz hetych usich pakrysie.

Vitamina B1. — *Ułaścivaści*: U ustroju kaniačnaja dziela narmalnaha spalivańnia vuhlavodaŭ.

Vyniki niedachopu: Boli hałavy, zmučańnie, pačućcio asłableńnia, słabaści muskułaŭ, zabureńni u systemie traviennym i pracy u układzie nervovym.

Krynica: Ciomny chleb i hrubaja kaša, vantroby, chudoje śvinskaje miaso, stručkovyja raściny. *Dziennaje zapatrabavańnie*: 8-12 łustak ciomnaha piačyva, abo 7 uncyi śvininy, abo 15 uncyi vantroby, abo łyžačka piŭnych droždžaŭ, abo 7 uncyjaŭ šynki.

Vitamina "B2" — *Ułaścivaści*: Pabudžaje pracesy uzrostavyje i pieramiena materyi. Patrebnyja bolšyja daŭki u peryjadzie prakvitańnia, ciažarnaści i pry karmieńni.

Vyniki niedachopu: — Značnaje pieramučańni uzroku, piačeńnie pad paviekami, asłableńnie vostraści vidžeńnia, śviatłaahida, tvareńnie "zajadaŭ".

Krynica: Droždžy, vantroba, małako, syravatka, syry, vałovaje miaso, jajki, pradukty zbažavyje iz poŭnaha pieramiełu.

Dziennaje zapatrebavańnie: 2 uncyi cialačaj abo śvinskoj vantroby, abo 3 uncyi nerak, abo ½ kvarty poŭnaha małaka, abo 16 uncyi tvarahu, abo 8 uncyj topianaha ceru.

Vitamina "C". *Ułaścivaści*: Uzmacniaja siły ustojlivaści arhanizmu, acharaniaja prad prastudaj, papraŭlaje samopačućcio. Nie pahražaja pierad naddatkami, bo arhanizm nadmieru sam vydalaje.

Skutkoŭnaść niedaboru: Niedachop apetytu, pačućcio pieramučańnia, abjavy utamleńnia, kryvaŭleńnie dziosnaŭ, nachiłaść da

chvarobaŭ infekcyjnych, bladaść skury i cery.

Krynica: Płady i aharodnina usiakaho rodu, a asabliva čornyja parečki, čupčynavyje płady, truskaŭki, bruksełka, kapusta, chren, redźka, zialonaja piatruška, krop.

Dziennaje zapatrabavańnie: Vialikaja žmienia pasiečanaj piatruški, abo 8 uncyjaŭ pamidoraŭ, abo 8 uncyjaŭ kvašanaj kapusty, abo 1½ uncyi čornych parečkaŭ, abo 8 uncyjaŭ cytryny.

Vitamina "D" — Ułaścivaści: Škodnaść prad naddatkami! Pieraściaroha daŭkaŭ pavodle recepty.

Skutkoŭnaść niedaboru: U dziaciej zabureńni u pracesie uzrostavym kaściej i zuboŭ, nachiłaść da kryvicy, deformacyja hrudnoj kletki, kruchaść kaściej.

Krynica: Tran, siladcy.

Dzionnaje zapatrebavańnie: Dzieci atrymlivajuć u lekarstvach. Kali raschodzicca ab darosłych, niama specyjalnych prypisaŭ. Prabyvańnie na pavietry i narmalnaje adžyŭlańnie hvarantuje poŭnaje zabiaspiečeńnie.

□ □ □ □

Vitaminavy boršč. Ababranyje, syryje buraki parezać na listki abo ździorci na tarcy. Zalić letniaj pierahatavanaj vadoj tak, kab pakryć buraki. Dadać žytniaho chleba. Usio nakryć dzioncam, abciažyć. Adstavić u ciopłaje miejsca. Paśla 3-ch dzion hatovy boršč. Možna padavać jak sup, tolki padahravać, a nie hatavać, kab nia źniščyć vitaminy "C". Taki boršč možna pić zimny. Jon dobry vitaminavy, aśviažajučy napitak.

VITAMINA "B1". Najbolej maje śvinnoje miasa (Thiamin). Musić być upiečanaje i pryhatavanaje u pečcy. Inšyja krynicy tej vitaminy znajchodziacca u čornym, zarnistym chlebie, u zbožavych kašach, harochu, fasoli, małaku i jajkach. Adpaviedny padzieł tych praduktaŭ u štodziennaj dyjecie kaniečna patrebny.

Vitamina B papiaredžvaje treskańnie skury. Bluzu usie vitaminy B znanyja jak "riboflavin" znajchodzicca u małaku. Dobra dla zdaroŭja šmat pić małaka štodzień. Maślanka i adtłuščanaje małako maje tyje samyje vartaści z vyniatkam kłustaści. Navat tyje, katoryje cierpiać na nadvahu mohuć štodzień pić 3 šklanki. Vitamina B papieradžaja treskańni skury pry vusnach, vočach, a najčaściej pry palcach ruk.

* * *

Hetym ščyra dziakuju za achviary na "Siaŭbit": a. M. Urbanovichu za $5. Miss Nina Stoma — $5 i Miss Teresa Tarasevič —$1.

Padpiska na hod 70 centaŭ, cana adnaho exemplara 15 c.

Vydaviec-Redaktar (Publisher-Editor): Rev. Francis Cherniawski

Address: 164 Broadway, Fort Edward, N.Y., U.S.A., 12828
Telephone: RH7-5117

Printed by The Whiteruthenian Press * 452 South Avenue, Syracuse, N.Y., 13204